

Tekst: **Norbert Vettenburg** (Departement Landbouw en Visserij), **Jos Van Thielen** (KULeuven/Thomas More) en **Bruno Vandorpe** (Vives)

AFLEVERSTRATEGIE BIJ VLEESVARKENS

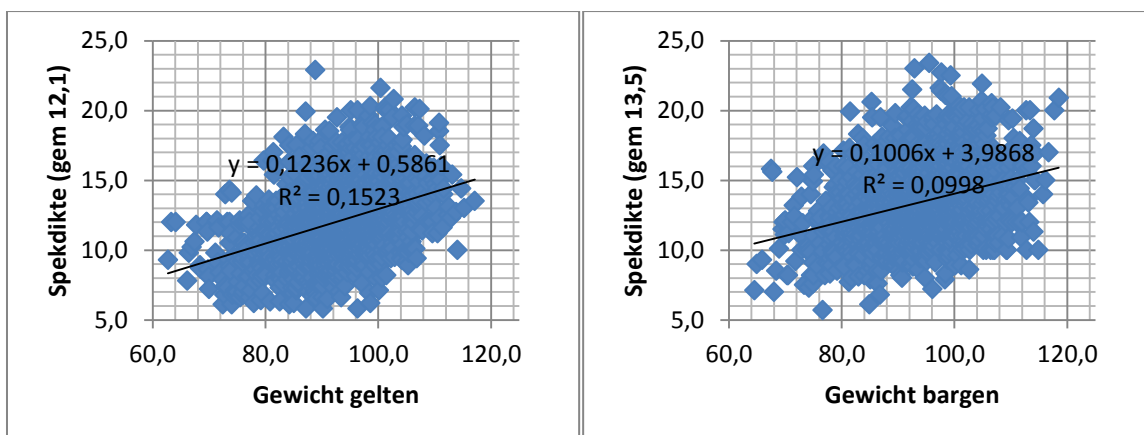
Afleverstrategie bij vleesvarkens

Moderne varkenshouderij vraagt steeds meer rekenwerk wegens de kleiner wordende marges. Elke kostenpost en elke opbrengst moet geoptimaliseerd worden. In Vlaanderen worden nog steeds grote verschillen in rendabiliteit per vleesvarken en dus ook tussen de bedrijven vastgesteld. Daarom is het nuttig elke bedrijfscomponent aan zowel de kostenzijde als aan de opbrengstzijde nauwkeurig op te volgen. Een en ander werd besproken tijdens het varkensevent van de VarkensAcademie in november van vorig jaar. In zijn presentatie besprak Jos Van Thielen, docent intensieve veehouderij aan KULeuven / Thomas More Kempen te Geel, vooral het optimaliseren van de opbrengstzijde.

Optimale kengetallen voor ieder bedrijf anders

In de praktijk wordt een zeer grote spreiding vastgesteld bij de aflevergewichten, de spekdikte, de hamhoek en -breedte en het mager vleesaandeel. Ook bij dagelijkse groei en voederconversie ziet men een grote variatie. Al deze kengetallen zijn onderling, in mindere of meerdere mate van elkaar afhankelijk en bepalen elk gedeeltelijk de uiteindelijke opbrengst van de vleesvarkens.

In onderstaande figuur ziet men zowel voor gelten als voor baren een duidelijk positief verband tussen spekdikte en aflevergewicht. Toch is er voor een bepaald gewicht nog een grote spreiding in de spekdikte. Deze spreiding wordt veroorzaakt door individuele verschillen, door verschillen in genetica, verschillen in het afmestvoeder, enz....

Figuur 1 Verband aflevergewicht –spekdikte (Bron: Raf Steegmans – Boerenbond)

De optimale waarde van ieder kengetal zal afhangen van tal van factoren zoals gebruikte genetica, het gekozen management systeem, de voorkeuren van de

bedrijfsleider of de afzetmogelijkheden. Daarom is het niet eenvoudig om te antwoorden op vragen als: 'Mag het aflevergewicht hoger?', 'Kan de uitbetaalde prijs hoger?', 'Moet ik streven naar meer groei of naar een betere voederconversie of naar meer mager vlees?'. Slechts door specifiek voor het eigen bedrijf, nauwkeurig gegevens te verzamelen, deze te ordenen en te verwerken, zal men de juiste beslissing kunnen nemen die leidt naar een hoger bedrijfsrendement.

Vaak ontvangt de producent na levering een gedetailleerde factuur met individuele slachtgegevens per vleesvarken. Hieruit kan belangrijke informatie gehaald worden. Immers al deze kenmerken zijn verschillend naar gelang het type varken dat men op het bedrijf heeft, naar gelang het gebruikte voeder en naar gelang de afnemer.

Optimale slachtkwaliteit

De inkomstzijde van de varkenshouderij wordt bijna uitsluitend bepaald door het aflevergewicht en de kwaliteit van het karkas en eventueel door slachtlijnbevindingen zoals ontstoken gewrichten en afgekeurde levers. De karkaskwaliteit wordt bepaald door het percentage mager vlees, de spekdikte, vleesdikte, meestal ook hamhoek en -breedte en ook door het aflevergewicht.

Optimale slachtkwaliteit wordt bekomen door te streven naar een homogeen opleggewicht, een optimaal aflevergewicht, een rijk voeder in de voormestfase en gescheiden afmesten van beren en gelten. Verder kan men bij het uitladen zogenaamd 'aftoppen', d. i. het uitladen van de voorlopers. Rustig en verstandig omgaan met de varkens bij het laden voorkomt stress en zal de uiteindelijke intrinsieke vleeskwaliteit ten goede komen.

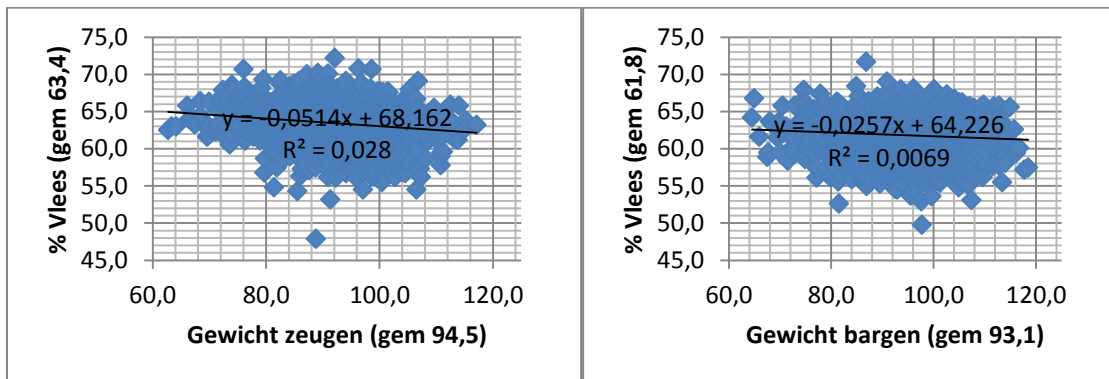
Homogeen opleggewicht

Door voldoende aandacht te schenken aan de voederopname in de kraamstal kan men homogener biggentomen bekomen. Men kan ze verder homogeniseren door biggen te verleggen. Dit gebeurt het best na voldoende biestopname maar vóór het tepelvast worden van de biggen. In de praktijk zal dit tijdens de eerste twee levensdagen van de biggen gebeuren. Later nog biggen verleggen bij de zeug zal de onderlinge rangorde aan de tepels verstoren wat opnieuw kan leiden tot heterogeniteit. Het creëren van grote groepen biggen in de kraamstal en bij het spenen homogeniseren door splitsing geeft minder stress en laat toe om uniforme groepen te maken per hok.

Aflevergewicht

In de praktijk moet men streven naar een zo hoog mogelijk slachtgewicht binnen de gewenste karkasgewichten (mits uiteraard de vleesvarkens niet de fel gaan vervetten). Afhankelijk van de afnemer zal boven een bepaald slachtgewicht de prijs per kg. dalen. Het aflevergewicht wordt onder andere bepaald door de groeisnelheid, het toegepaste wekensysteem en ook de hokdensiteit. Algemeen kan men stellen dat bij toenemend gewicht het varken meer vet zal aanzetten. Vetaanzet vraagt meer energie en dus zal ook de voederomzet stijgen. Hierdoor neemt ook de nutriëntenuitstoot per varken toe. Figuur 2 laat zien dat het mager vlees aandeel

daalt bij toenemend slachtgewicht. Ook hier zien wij een zeer grote spreiding rond het gemiddelde. Daartegenover staat dan weer dat bij een hoger slachtgewicht de biggenkost per kg karkas daalt en de ham- en lendenbreedte zal stijgen waardoor de opbrengstprijs per kg. karkas zal stijgen. Vanaf welk gewicht deze verschijnselen optreden wordt bepaald door de genetica van de gebruikte varkens, door het geslacht en door de SDVO (spontane dagelijkse voederopname) door het varken bij ad libitum beschikbaarheid.

Figuur 2 Verband tussen percentage vlees en aflevergewicht (Bron: Raf Steegmans – Boerenbond)

Zowel voor- als nadelen dus bij het streven naar een hoger slachtgewicht. In feite moet men niet streven naar een algemeen hoger slachtgewicht maar wel naar een zwaarder gewicht voor de lichtere varkens.

Hokdensiteit

Een verbeterd management en een sterk gestegen vruchtbaarheid van de zeugen heeft op veel varkensbedrijven geleid tot een overbezetting op de biggenbatterij en in de vleesvarkensstal. Gevolgen van die overbezetting zijn een hogere infectiedruk, meer agressie en frustratiegedrag en een ongunstiger stalklimaat. Dit alles resulteert in een dalende voederopname en dus vertraagde groei en hogere voederconversie. Voor elke categorie varkens zijn er wettelijke maximale bezettingsnormen, uitgedrukt in minimale beschikbare oppervlakte per dier.

Tabel 1 Minimale oppervlakte-eisen voor vleesvarkens

Gemiddeld diergewicht (kg)	Vereiste oppervlakte (m ²) per dier (EU/België)	Vereiste oppervlakte (m ²) per dier (Nederland)
< 10 kg	0,15	0,20
10 – 15 kg	0,20	0,20
15 tot 20 kg	0,20	0,30
20 tot 30 kg	0,30	0,30
30 tot 50 kg	0,40	0,50
50 tot 85 kg	0,55	0,65
85 tot 110 kg	0,65	0,80
> 110 kg	1,00	1,00

Proeven hebben echter aangetoond dat een bezetting die 20 percent lager was dan wat wettelijk toegelaten is, leidde tot een hoger eindgewicht, minder oor- en staartletsels, meer vlees- en hamdikte en een betere conformatie.

Gescheiden afmesten

Bij gescheiden afmesten worden gelten tijdens de afmestfase gescheiden gehuisvest van de bargaan of baren. In vergelijking met gelten zullen bargaan sneller groeien, een hogere SDVO kennen en sneller vervetten. Baren daarentegen zullen tegenover gelten een lagere SDVO hebben, vaak sneller groeien en meer spieren aanzetten. Tegenover bargaan zullen baren trager groeien, een lagere SDVO vertonen en meer spieren aanzetten. Deze verschillen maken dat gescheiden afmest nuttig kan zijn. Er is vooreerst een verschillende behoefte qua nutriëntensamenstelling en bovendien is er een verschillende mestduur. Gescheiden afmesten maakt het mogelijk het hok varkens in maximaal twee beurten te leveren. Ook werd vastgesteld dat bij gescheiden afmest minder oor- en staartbijten voorkomt.

Toppen / uitladen

De prijs van varkens die boven of onder een bepaald gewicht geleverd worden is gevoelig lager. De gewichtsgrenzen waarbuiten de prijs gecorrigeerd wordt verschilt van afnemer tot afnemer. Daarom is het nuttig om de zwaarste varkens uit een hok eerder te leveren. Door de zwaarste bargaan eerder te leveren zullen deze een betere prijs per kg opbrengen. Door de gelten later te leveren zullen deze zwaarder wegen, een betere prijs per kg opbrengen en dus ook een duurdere karkasprijs opleveren. Hierbij dient ook opgemerkt te worden dat bij het toppen het uitvasten even noodzakelijk is. Met aftoppen bekomt men een meer optimaal eindgewicht maar zal men ook de rangorde van de overblijvende varkens verstoren en zo voor extra stress zorgen.

Conclusie

Tot slot gaf Jos van Thielen nog enkele tips mee in verband met het optimale slachtgewicht en kwaliteit :

- Men doet er goed aan te streven naar zo weinig mogelijk spreiding in het aflevergewicht
- Uniforme opleg en aftoppen bij het leveren zijn noodzakelijk
- Iedere varkenshouder moet zoeken waar het optimale slachtgewicht ligt voor zijn bedrijf
- Men moet niet noodzakelijk streven naar een hoger (gemiddeld) gewicht maar wel naar meer uniformiteit.

Dit artikel is een weergave van de inhoud van de workshop 'Mag het ietsje meer zijn...? Afleverstrategie bij vleesvarkens' die plaatsvond op 28 november in Rumberke (tijdens het event van de VarkensAcademie). In de loop van de volgende maanden worden door het Praktijkcentrum Varkens nog een aantal artikels gewijd aan de andere workshops.

Dit artikel werd o.a. gepubliceerd in volgend vakblad:

- *Drietandmagazine (24 april 2015) p. 10 – 12*
- *Landbouwleven (1 mei 2015) p. 15-16*
- *Management en Techniek (22 mei 2015) p. 27-29*